

Шәһидәт үзү өлкә
 төрөлгән мәктәбдә
 Туган җир сәләтә

Бу шәһил, дөйсән кечән эсрләрин абидәләриндән биринин шәһилидир?
 Йох, нефтчиләр үчүн ени тикмәк истәдиймиз биринин шәһилидир.

21. С

К И Р П И

Әрс дүйнүрман

Астана район халқ маариф шөбөсінин мүдирі Рәшид Асанов Сабир аяна орта көшмәбә директору Ғ. Мәммәдов кабинетна чағыртдыр айналыс сорушду, мәктәбдә ишарин нечә кетдийи бәрсиндә мәлүмат адыз, аз имтаналарна назырлы мәсәләси илә маргастанды өз вәринд чавабларин һамысындан разы гәлыб стәдуң көзүндөн бир һағыз чыгарды.

— Мән, инди күзүлдән танырам! — деди. — Элә өзвәздән билдирди ки, сенин мәктәбин районумузда нумунәи мәктәбдир. Өзүн дө һәр адамын еринин, һәр ишин гадасыны билән директорлардансан. Она көрдә дө сенин һағында хасийәтнамәси өзүмә охшаш итирәм.

Мәммәдов башыны ашағы салып утанан киши олдду. Асанов сәһнәдә декламация дейән артисттар киши охумаға башлады:

„1 Апрель 1954-чү ил
Ғ. Мәммәдов (1919—51)-чи ил тарихиндә һал-һазыра киши директор олдугу мәктәбдә бүтүн чыбарымын кача неслим коммунист тәрбиясында тәрбияләлмәси ишнә һәр эмчишдир.“

Әрс директор олдугу мәктәбдә шакирдлар арасында тәһмин тәрәйишлар киши кейфияти дүксәк олдунду. Район муғаллимузари өз халқ күтәмәси арасында һөрмәтлән-дир...

Асанов һағызы әлиндән ерә гоюб башыны гадарды өз Мәммәдову көзәларинин ичнәз бәлдә:

— Чоҳ сағ олдун, тәшәккүр эдиләм.

— Әбәтте тәшәккүр эдәрсән... Гуру тәшәккүрә нә вар ки! Тәшәккүр өз ериндә, аңаг Рустом бәй демишкән һазырыг көр ки, кәзәрдә дө.

Мәммәдов „Һазырыг көр“ чүмәсинин дейсән баша дүшмәди. Бойнуну гашыа-гашыа кабинеттан чыкып кетди. Сонралар Асанов һәр дәфә Мәммәдову күчәдә көрәндә салам вериб өз айналыс сорушуб дейриән:

— Бәлә олмагъ ә, һен биз тәрәф кәзәрсәнме? — Дәрс илн гуртарды, шакирдлар интайларныны вериб мәктәздән кетдиләр, Асанов мәктәб директоруну янына чағыртдырып ону баһдан-аяга киши сүзуд:

— Нә вар, нә һоҗ? һазырлашырсанмы?

— һазырлашып нә эдәксән?

— Мәсәлән... — дейиб мүдир мәһали бахышларла онун үзүнә бахды.

— Мәктәбинин тәҗриб олдундыл сәрәри вар, дәрс ләвази-матында чытшыман чәһәтлариниз вар...

Төһмәтләрик

О, аял бир адамы,
Нә шөһрәти, нә сөзү.
Агаһын әһүсүмү,
Ягыш билдир өзү.
Районда гуртармышды
Тәҗрибүмү бир төһәр.
Районда ишчәләрдин
Күндүз ахшыма гәдәр.
Йодлашлардан, достлардан
Чоҳ ғалымышды кәстәр,
Шәһәдәт эләрдин.
„Ихләк тәлән“ дейгән,
Билди күнүн бириндә
Бахты ачыды онун.
Ихтияр верилди,
Она бүтүн районын.
Сәбәби чөх сәдәри гәдәр:
Тәзә мүдир кәлән тәк О,
Өвләди мүдирә:
Көһлиниң мугәрәк!
Ишәри әлиһиңдә
Көйләра галжачагдыр.

— Бәс бизни чытшыман чәһәтлариниз һоҗдур?
— Баша дүшәди ки,
— Көзү хасийәтнамәси адыб, үч ай чыбылдә кәздрәмәси
бачарырсан, айма маариф шөбө мүдиринин чытшыман чәһәтла-
ренин баша дүшүмрән? Инди мән бәшә баһарам.

О, үзүмү кәтибә, түтүб дәди:
Мәммәдов һағында һазырыг язылым мәктәбу оху, гоһ
гулаг ахсын.
Кәтиб охумаға башлады:

„15 Июль, 1954-чу ил.
Шәһәр орта мәктәбинин директору Ғ. Мәммәдов дирек-
торду тәҗрибә өйдәтишкән кәлә биләдишкән, район пән-
кәтләрдә өз вәдәйәләрин һөрмәтини гәзәнә биләдиш-
кәндән директорду өз вәзифәсиндән азәд эдилсин.“

— Инди кет һазыралы, мәктәбтә төһилә вер!
— Ғ. Мәммәдову мәктәбдә директору өз вәзифәсиндән азәд эдилмәси
һағында мәктәбүн, район партиа комитәси кәтиби Сәдиков,
РИК сәдри Ә. Мәммәдов вә РХМШ мүдирә Асанов тәркифиндән
имзаләмәсина бахмәряг, назариндә онун чыбарыласына ра-
зылыг вермәдәр вә дедиләр ки, Мәммәдов яхши директорлардан
бириндән о, көрдән ериндә гәлыб ишәлсин, Асанов киши бәшә
күндә архийн гурдаладыры, алты ай һагәт интизмасыдыг
үстә мәктәбдә ишәдән чыбарымыс бир гуагучуну мәсәләсини
гәлдәрив, Ғ. Мәммәдов һәр ягыт төһмәт верди. Директор, Аса-
нов һағынә олдугуну дейиб көтүрүлмәсини тәләб эткәндә, Ә-
сланов ону бәшә сәлдә ки:

— Төһмәти верән, көтүрә дә биләр. Аңаг шәрти вар.

— Нә шәрт?
— Асанов сағ әлинин кеңиш ачыб беш бармағыны Мәммәдова
кәстәрди. Директор тәзәчүб әлиб чынысәдәни чәси.
— А киши сән нә дилбәлмәксән! Беш дәнә йүзлүк! Гәндүн?
— Нә үчүн?
— Төһмәти көтүрмәк үчүн.
— Рушәвтә.
— Хейр, зәһмәт һағыт, һөдйәйә үнваналә. Гәбәгдә хейр ишин
вар.

— Бу зорбагыдә һөдйәйә олмаз ки! Райондә эшитсәләр
сәнә, мәнә нә дейәрләр?
— Нечә нә дәмәләр, сәз дейән олә район ичирәйәтә комитә-
синин сәдри Әлиһаб Мәммәдов йодлаш чавабыны вериб, сүсу-
ларин о бардадә хәтирәм о!

Директор әввәл эәд билди ки, Асанов зарафат эләрин. Аңаг
даһа сонра онун рушәвтәр олдугу ишә әлиһабдә, РИК сәдри
Ә. Мәммәдов йодлашын рушәвәт аланын өзвинә, рушәвәтин үс-
түнү ачан прокурору вә милис шөбә рәһисинә даналадығын көрәндә
мәктәб мүдирә баша дүшүп ки, Асанов онундә зарафат этир-
миш, сөзүн ләл доғрусуңу дейришчү.

Райондә Асанову өз вәзифәдән чыкәртәләр вә, онун рушәвт-
хорлугунун ачылынасына ярдәм эләдән мәктәб директору Ғ. Мәммә-
довун дә яхасындә әл чәкәмләди. Она дедиләр:

— Ашнә, я Астардан кетмәксән, дә мәктәбдән.

— Нә үчүн?
— Бунун үчүнү-мүчүнү һоҗдур, кетмәксән, әссәләм!
О, бу тәҗрибәларин һен биринә разы олмады. Онун ләкәләлиб
чыхартмаг үчүн кәлиб мәктәбдә йоҗдалдыр, бир шәт тапылмады,
енә дә райат олмадагылар.

Инди рушәвәтхорлугу мәлүм олан Асанов өз кефиндә, чина-
әтин үсгүнү ачан Ғ. Мәммәдов исе дәрин фикерләди. О, өз-
өзүндән сорушур:

— Көрсән мәнни һашыма нә вәхта киши тәрс дейрәм
ишләдәчкәләр?

Г. МӨММӘДЛИ

Сәдәгәтдән, достлуғдан
Данышды дәнә-дәнә,
Бу миһналадә һоҗ аңды
Мүдиринин эвринә.
Инди онун нә дәрдә?
Вар мүдир тәк архасы!
Оси ишәдә чыкхандә
Тәһриб бугиң яза.
Яһдә Кисловәскә,
Ғышдә Соңдә олдур.
Мүдирин сәйсәниңдә
Әһир, кефи доғрулар.

Нә олар, кеф эласин.
Ғибаб этирлик она,
Дәркин бөһүк бир сөзү
Сәләчәгыт ялына:
Ялталыгыдә ад алыб
Учәлмәгдән кар шмаз.
Ялталыг бир ләкәдир,
Мәрәд алама ырамаш!
Алиһ БАБАЕВ

Урәйи һөйрәк һаҗыбәв

Ләнкәран тикити-гурашдырма иларә-
синин рәһис һаҗыбәв өз сәһәләрини һоҗла-
яһәлә кәлиб чыкхды. Имшилыг. Орталыг
тоғулмучу тикити материаллариниң үстүн-
дән һоппана-һоппана кечди, әсас иш ериндә
оҗаг гәлйәиб ғызышан бир дәрәст адамы
көрүдәкә тәзчәкәлбә сорушуды:

— Сиз кимсиниз, бурада нә элдирисән?
— Биз Имишли район һейһандарыг
тикитини сәһисини фәһләзәрлик, бурада
оҗаг гәлйәиб таппача дейрик.

— Бәс демирисиниз ки, яғын олар, ти-
китини янар?
— Тикитини вар ки, янар?
— Нечә һоҗдур, бәс алты айдыр бурада
лә элдирисән?
— Нә элдәкәйик, тикитиһә кәлән тахта-
тукханы аңадыр кунумуз баша веррик.
Һаҗыбәв өзүндән чыкды. Юургуңу
портфелин чырпарат тыгырды:

— Бу саат ләһә рәһис Әскәрову мәнни
яныма чағыр!

Фәһләзәрләр бир һафәр махоракәсини
эшә-эшә аяға галхды.

— Әскәров Бақыдалар, дүз он еди
күндүр кедиб.

— Ишин ғызғын вахтында ким она
ичәзә вериб? Бақын үчүн кедиб?
— Деди ки, Имшилды дәрхырмак, ке-
дим Бақыда бир нечә күн кеф эләрим.

— Мән о кефи Әскәровун бурундән
төһәрәм, — дейиб һағынә ачылады өз чөх-
дән ғазымыс биневрәләр тәрәф кетди.
Ғалым өз энли тахталар, һоғун шәбәбиләр,
квадрат дашлар биневрәләрин әтрафиндә
һағылымыс, орталыгә чөхүлү эһәк вә
семент тоқумучуды. Бунлар һағысы ачыг
һавәдә, яғышын алтындә гәлыб һараб олу-
рду. Тикитиһә верилмиш һүк машыны сә-
һи бир бөһүр үстә йыхылмышы. Бәһна-
лар, дүлкәләр вә баша ишчиләр бекәр
отурмушлар. Бүтүн булары көрдән һаҗы-
бәвнин рәһис гәлби сыхылды, дә гәлди
урәйи ериндән оһясин.

— Бәлә дә мәслүйәтәстәлик олармы?
Бу Әскәров я мәнн алдыр, я да һөкумәти.
Мән она бир тоһ туттарам ағыл башына
кәләр.

Һириндән дили-доғағы эсэн һаҗыбәв
машына минәрәк Ләнкәранә өз идарәсинә
гайтды, һәмни саат кәтиби янына чағы-
рып Әскәров һағында бир әмр яздырды:

§ 1. Имшили тикитини сәһисини
рәһис вә муһәндис Әскәров дәһләт тикити
пламлариниң позуругу, ишә гү-
вәсини башлы-башына бурадағы вә һеч
кәсидә ичәзә алмадан Бақыя кедәрәк он
едди күн кәзәйиш үчүн ишәдән көтүрү-
сүн вә мәһәдәкә вәрилсин.

§ 2. Имшили тикитисини күнүг
бир сәһә олдугучу вә Әскәровун чаһә-
лығын нәзәр алараг, әюб бағшылайыб
ялыз шиддәтли төһмәт вәрмәкәз ки-
фиәтләмәк.

§ 3. Мәнни бу әһриши ишчиләр ара-
сында охуоб музакира этмәк үчүн бу-
түн тикитини сәһләриңә көндәрмәк“.

Кәтиб гәләми ерә гоюб тәзчәкүбә
рәһисн үзүнә бахды.

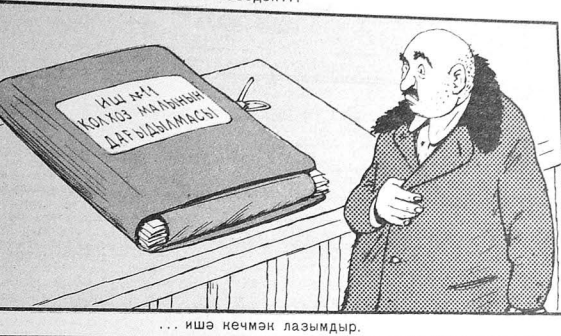
— Йодлаш һаҗыбәв, бу әмр сәһләрдән
чаһән һақдарларын төһрийсиниң иш тәсир
этмәкиң әһвәлә дейришин мәһкәмәкә вә-
рилсин, сонра дә.

Һаҗыбәв кәтибн сөзүнү ярымчык қасди.
— Гоһ билсиләр ки, һаҗыбәвин урәйи
кеһәрәкдир. Нә истайырлар этсинләр, мән
онлары чаһәлиғәләринә бағшылағам.

Ч. ӘЛИЕВ

Сөздән...

... ИШӘ НӨЧМӘН ЛАЗЫМДЫР.

ПРИНЦИПЛИ АДАМ

Агстафа район мәркизи эманәт кәсса-
сынни мүдирә Адәмкәзәлов идарәдән чағ-
мәк истајәдән дәстәләриниң биринә баға-
лашды.

— Сәни көйдә ахтарырдым, — дейгә досту
сөзә башлады.

— Хейр ола?
— Бу кечә мәнә гонагсан. Бүтүн дост-
лармыс гонаг чағырмыс. Сән дә тамада
олмәксән.

Адәмкәзәлов, чоҳ сағ ола, деиб разылыг
этди вә хәбәр алды.

— Мәҗлисиниздә кимләр олачар?
— Өзүмүзкүләр. Мәнни кимин вар ки,
кимин чағурмы. Гонагларни һағысы районы
музун мәлийәә ишчиләрдиң.

— Мәлийәә ишчиләри? сөзүнү шәддин
киши Адәмкәзәловун рәһикә гәдчы. Доғалә-
рыны бәуду.

— Мәлийәә ишчиләри дейәндә, йәһни
банк мүдирн орда олачар?
— Бәли.

— Мәлийәә шөбәсинин мүдирн дө ола-
чар?
— Бәли.

— Мәлийәә вә банк ишчиләринин һәм-
карлар иттиғағынын район комитәсинин
сәдри нечә?
— Бәли, о дә олачар.

Адәмкәзәловун сифәти чиддәләшди вә
истеһә дә әһидә:

— Кәлсәнә бир һафәр дә район партиа
комитәсиндән, бир һафәр район комсомола
комитәсиндән, бир һафәр прокурорлуғдан,
бир һафәр дә халғ мәһкәмәсиндән, о гоһи
Яғыш, бунлар һағысы кечәр кедәр,
лыға адам дө вәтәл эләксән, һәг Нечә мә-
сләтләр?
— Баша дүшмәдин.

— Бурада баша дүшүмәйән нә вар ки,
Сенин гонаглары арвәт әтайып әдәмкәзә-
лә дә минилә аралары һоҗдур, мән сәһәк-
ларымн дә.

— Нечә ки, арәһиз һоҗдур? һамында
районму мәсчү ишчиләрининиң...

— Йоҗ, һоҗ, мән өзүмә һеч мәсчү тәй
гоғамар. Чүнки мән принципли адамәм,
онлар исе мәнн атыб бир гәдани мулафи
эдиләр. Әһни һоҗдур, мәнә дә Адәмкәзәлов
дейрләр, һәг нөһәрдә әмр өз гүвәсиндә
гәләр.

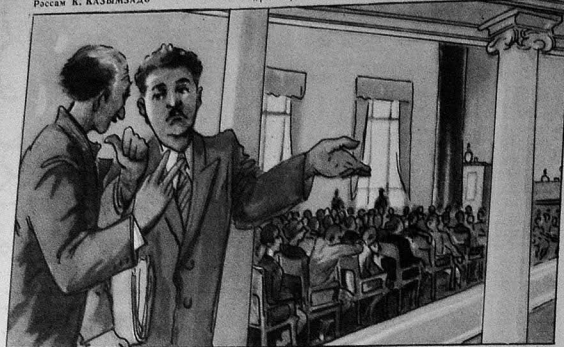
Адәмкәзәловун гәзәбли данышығы до-
стуну шүһәләндирди.

— Сиз нийб бир тәһәр данышырсыныз?
Йодлаш Адәмкәзәлов, нә олув ала?
— Кәһинкәлә әманәт кәссәсинин иш-
чиси Сәмайә Зейналованы тәһрибәрсәкиң?
— О, һамилә гәдани дейирсән?
— Бәли, мән ону ишәдән чыкхарышам.
— Инһә һәмилә гәдани дә ишәдән чы-
хармаг олар?
— Бах, әлә о сәйдики әдәмләр дә сон
дәһиңн дейир. Мән мейһандә тәк ғалымыш.
Райком, прокурор, мәһкәмә, һәмкарлар
иттиғағы дүшүбә мәнни үстүмә ки, о
гадәт тәһрибәсәдәр, һаһәр ер ишәдән чы-
хармысан, карәк еринә гәйтәрсән. Мән дә
әһринин доғә эләһимәр, онлар дә мәндән
ишчиләрдиң.

— Мәләкки районун бүтүн рәһбәр
тәшкәлчәларей дейир, нийи гулаг әһисәр?
— Чүнки мән кишиәм, киши карәк
принципидә ола, дедийәндән дәмкәлә!
Яғыш, бунлар һағысы кечәр кедәр,
гонаглары қәндәрсән?
— Йоҗ, о адамларла мәнникі тутмас.

Рисан В. ТЕРНАВСКИ

— Чамаат мүдирин чыкышыны көзлөйөр.
— Чождан?
— Ини ил олар.

Дейрирар ки, бир күн Молаа Насрадин биринчи бостанын отуругуа кедир. Игыдыгы гарпызлары кысык додурманда бостан сабын келиб моланы ажалатыр:

- Бурада не эйрессн, молаа?
- Молаа өзүнү киртемадан чааб верир:
- Молаа кедирдин, күлк мени көтүрүб атды бостан.
- Бас бу гарпызлары нийэ тагдан үзүбсө?
- Көрдүм күлк мени апармак, гарпызлардан тутам. Анчаг күлк күч келиди, гарпызлар тагдан толгу.
- Бас бу гарпызлары кысык ки додурбу? — дейб бостан сабын сорушур.
- Молаа өзүнү тох туттарг:
- Валлай, неч өзүм да биамирэм неч өзүм, — дейб чааб верир.
- Төрүмө илэ мөшгү олан Хүсейн Шарифонд да ишлар лал Молаа Насрадиндин абылатына окшайыр.
- Хүсейн Шарифов бир күн эли ашагы олаада рус динланд Азербайжан динаны төрүмө олушум «ССРИ тарихи» даре түзүмү үстүндө төрүмчүни адыны позуб өз адыны кыды өз өз-үмө дейди: «Инди мн олдум кытабын төрүмчүни. Азербайжанд гонорары алыб готрам чымам».

О, дейди ки мн да этди на Азербайжанд он бир мин манат адыб гойду чыныа. Анчаг бу илдан кытабын төрүмчүни бохлади комиссар кишинин бишиши ашына сюг су гатдылар. Онда дедилар:

- Төрүмө отуругулар, он бир мин манаты гайтармалык кытабын эс төрүмчүни.
- Халд майкомоси да Хүсейн Шарифоа эйни сөзлери дейи өз адыгы пуллари гайтармасы нагында гарар чыккыра. Хүсейн Шарифов пул сон гыйна гадор гайттары. Анчаг о, өзүнү сылдырмады.
- Неч өзүм ки, өзкенин төрүмчүни отурумалык? — дейб ондан сорушпанаар лал Молаа Насрадин ки мн чааб верир.
- Валлай, неч өзүм да биамирэм ки, неч өзүм!

А. ИСМАЙЫЛ ОГЛУ

ЭМАНӨТ ГОЮНЛАР

Учар району «Гырмазы Октябрь» колхозуну гоюнулугу фермысынын мүдүри Ханлар Мирзаев район марказинин гайыдан кини, кенд Совети сэдри Нурунун ээинэ келиб она ялвармага башлады:

Нуру гардаш, өлүшөм мени эрдан көтүр.

- Но тээр оладу, райком масаланызи наал этдимки? Даныш керек!
- Дага но данышым, сөзүм гысызы, мени форма мүдүрлүктөн чыккырыб эрине тээр мүдир тэжин этдилер. Ини мөн но тээр элэим, сабаб тэжинэ-тэсдилер.
- Нуру гашларыны чатыб фикрө кетди ва додалагы дейинейэ башлады.
- Десим дуз долаи, тулд асмадын.
- Ахы мөн но элэмшом?
- Дага но эдөчөксөн. Дедим, Ханлар, башга фермалардан ибрет көтүр! Гоюналары сабыны артыр, вечина алмадын. Өзкөдөр артыры, сөн исе аксылтанди.
- Ханлар көзлөрүнн дейрар тосат этди.
- Дуз буюрурунуз. Карак мән 67 баш тээр догулан гузуну умота сапалдым, нефф.
- Сөнө на десим ки, гоюналарын өлүмү бардө ат язаанда элэ өз ки, инансылар.
- Нуру гардаш, мән актарым дорлорин чакырмам. Чамн 26 баш гоюна өлүм акты язмышыг. Мән чатмаян гоюналарн дорлорин чакырам. Тээр мүдир тэрсин бири, райондан калаан комиссарлар да ондан лис. Амандыр, мөнө бир алач! Эймн Яыхыбы.
- О, дасмады илэ көз яшыны силэндө Нуру дейди:
- Неча баш гоюнун эксик келиб?
- Отуз дөрд баш.
- Нуру чааб веремдан аяга галхыб на-вага чыкды ва гошушуну сасалди:
- Ай Садай ней, ай Садай!
- Чаларин о тэрфиндан най вердилер.
- Буюр, йолдуз испокмо!
- Садай, бу саат Рзаны, Камалы тапыб иларайэ келин, иш вар...

Бир аздан сонра дө ват олуналар идарага топлашдылар. Колхозун тэрфити комиссарынын сэдри Йэни Микайылов илэ мүнбасб Эмран Эмне да келиб чыкдылар. Нуру сеһөтэ башлады:

- Өзүңүз билерсиниз ки, биз бир эвдиким. Биринизин лис күнү оладна, керек она ол тутуб көмөк элэйим! Ханлары чыккырыб эрине Агагы гоюлар. Сабаб тэжинэ-тэсдилер исе керек нагг-нецаб дуз олсун. Она көрө да, нар кес галпысындагы гоюндан беш-алтысыны—элэ бу кеча Ханлара вермадилер ки, гатсын ферма.

Таклиф Рзанын хошуну кэлмедди. О, гашларыны чатыб дейди:

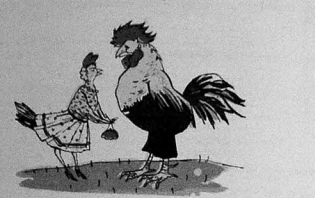
- Нуру гардаш, яэни дейирсон ки, гоюндар Ханлара багышланг?
- Тэрфити комиссарынын сэдри Йэни Рзанын сөзлөрүнө барканд кылду:
- Гөрйөб дэксан на! Ханларын дэлэ-сине борчулог ки, она гоюн да багышлаг? Сээр буюрду ки, бир кечелди эманөт верарк, райондан калаан комиссарларн янында нагг-нецаб дуз чыксын, сонра нар кес өз эманатин апарсын эвине.
- Бу исе... Камал 5 баш, Садай 4 баш, Рза 5 баш, Нурунун өзү исе 12 баш гоюну Ханлара бир кечадик эманөт вермайэ раздыдык мән муганнаб багалмыш ва... өзүмү динандо чоходан һамин п'есин Азербайжан иин һазыр чумаларинн көчүрүрөк, апарыб далаб чыбына коймушур. Көзалди Хүсейн Шарифовдан бу ишин нагг-нецабыны иста-лоан. Анчаг биларик ки, сорушан о, энэ да Молаа Насрадин ки мн чааб верөчөкдир.
- Валлай, неч өзүм да биамирэм ки, неч өзүм!

Г. ГАРАЕВ
К. МЭММЭТОВ

ЖЭМУЗ во ЧИЛ-ЧИЛ ФАРА

Россия ИНОФГОЛУ

Бир пийиб ган хоруз. Көзлери мэрчан хоруз. Мирманда шан янашдыр. Бели—Хойбохтам инди. Чил-чил фарани көрчак, Деди—Эшанкесин, гашаник. Фараларин көзалди, Сөзү ширин мөзалди, Кад сөн менин арым ол, Севимили дилларим ол.

Чил фара аваз илэ. Гыгыллады наз илэ. Көзлөрүнн сүзөрөк, Димдийин бузэрөк, Деди—Эшиттимшом сөн, Арвалын вар, эвлесен. Хоруз деди—Иок фара Улма ялан сөзлөрү. Анд ичиром, йи кулум, Лап субам, севкидим.

Чаним гурбандыр сөнө. Бир хариана кэлсөнө! Фара кэлди хариана. Хоруз янашыб она Фараланди, севинди, Деди—Хойбохтам инди. Онлар бирок кезирсин. Чучаларга гафиланди. Чуму онун арвады. Гээзба чал гаттылады. Ганат чадды айтканди, Көй чыкты фарам, Ону русвай элэди, Уз-өчүз димликади. Хоруз чыкды өзүндөн, Шимшак чыкды козумдан, Көкөлөндү баналады, Арвалды далады, Деди—Лөчрөсөн, дэчар, Итил бурдан, айбөчүр. О чүчлөр, о да сөн Мәнэ лазым дейлесен. Басир буна галамагал, Адиметин мөндөн ала.

Фара деди—Хоружам, Лазым дейиб бу лайхан Ойла бок һай-абыр. Сани этди биабыр. Ная сызылар о, динма, Кезик менин йиниме. Чил-чил фара хорузла, Биркө душадур бола...

Инди-гынады верилер Келиб һина кирдилер... Тиквалыларса ширин, һагитдилар, а достлар-Беда хоруз, фаралар, Дейин көрөк азым вар? М. ШАМХАЛОВ

КИМДИР МҮГӨССИР?

Россия Э. ЗЕЙНАЛОВ

Аталар дейиб: «Нар шейин тээссн, достун көпнөсн.» Анчаг һаятта бөзөн бунун экин да олдур. Кечон ил декабрин 5-дэз олдум үчүн магазиндан бир айгыбы алдым. Үч күн кечди. Бөрдүчү күн эвдө отуруб гөзөтлөр бахырдим. «Чохишләнән малларн кейфийатини йуксадалк» сэрвайыли магалдан тээчө олумага башамышдым ки, олдум ичери кирди. О, кейна айгыбамарыны кеймиш, тээзаларин исе голтугуна вуруб даанмышды. Мән тэжчүб-дө сорудум:

- Отуд, белэ нийэ? — Деди-заб олмамысын ки?
- Хейр ата, агыям эриндилер, амма тээр айгыбамарымн алты өз эриндө дейиб.
- Бас һардырар?
- Голтуғумда. Күчөлдөн кечөндө бирдөн өзүмү йүңкүл һисс ээлдим. һэр эрини йохладым, экар-эксис таппадым, агыма чатандө көрдүм ки, айгыбамарымн алты голуб о бирин тилэ галыб. Кери гайыдыб таппым, хөчөзалдан өзүмү халват күчөлэрэ вериб йүйүр-йүйүр өзэ кэлдим.
- Бу һеч яхшы иш олмады. Бас инди но элдөк?
- Дуз 4 һөмрәли айгыбы магазиннэ келдөк!
- Сонра?
- Сонра, айгыбамы магазин мүдиринэ гайтарар.
- Ушаг ки, ушаг! Неч мүдир да кейлиши айгыбаны керн кетүрар? О, дейэр ки: «Мән өрүмда айгыба тикмөмишом. Кедин Микоан адына айгыбы фабрикнинн директору илэ данышын».
- Лап яхшы, элэ директорун янына да келарик.
- О да дейэр ки, мөн директорам. Бу ишин месулйәттин дашымаг үчүн сөх рәси пар, баш уста нар, контройор вар, кедин онларла данышын!
- Лап онларын да янына келарик.
- Отуд, чәнэ-богаз деймөк үчүн һөфтәләрда онларын янына келдиб-көзмөк бизэ баһа отуруб. Бу кет-келди итибчәси о олд ки, меним да айгыбамарымн алты келер. Бу иш башга чүрә энчәм чакмөк лазымдыр.
- Атачан! Кэлсәнэ айгыбаны Чохишләнән Сонае Маллары Назирдийинэ апарар. Йэгин иши фабрикнн директоруну янына чатгар, она бир даба тапшырар ки, айгыбамарын кейфийәттин яхшылашдырарын.
- Отуд, назирин директору тапшырык верачайны өзүм йох-ду, о ки, галды директорун кейфийәти яхшылашдырмаг мас-ләсинө, буну габагчадан дөмөк олмаз. Чүнки, фабрикнн дирек-тору онеуз да бианр ки, яхшы кейфийәттин мән бурхалашдыр.

АБУНОЧИ: — Бу һөдир белэ йыгыб кәтирмисән? ПОЧТАЛИОН: — Нәһнә илдан галаан борчларым-дир. Йыгыб кәтирдим ки, тээр илин гөзөт-журналларына гарышмасын.

А. ХҮСЕЙНЗАДЭ

105
k 7

БАРЫТ БОЧКАСЫ